

sætte sig en afdøds skriftlige bestemmelse om organdonation.

Det er både et væsentligt og også et meget vanskeligt emne, Venstre her tager op. Det er et stadig tilbagevendende spørgsmål, hvorvidt det er korrekt at tage det hensyn til de efterladte, som en slags vetoret vedrørende organdonation er udtryk for. Spørgsmålet har tidligere været rejst ud fra et retssikkerhedssynspunkt, men også ud fra et ønske om at sikre et så stort antal organer som muligt til transplantation. Bl.a. gik det nu fremsatte forslag ind i et beslutningsforslag, som Fremskridtspartiet fremsatte i 1996 med det formål at skaffe flere donorer her i landet.

At pårørende kan sige nej til organdonation, selv om den afdøde har sagt ja, er noget, som fra tid til anden vækker forundring hos personer, som har besluttet at sige ja til organdonation. Det vil uden tvivl være nemmere for den enkelte at forstå, hvis afdødes eget ønske er enefølgende for, om der foretages donation eller ej. De pårørende bliver fritaget for de vanskelige overvejelser i en i forvejen vanskelig situation.

En umiddelbar tanke ville også være, at der måske kan skaffes lidt flere organer med en sådan ændring af reglerne. Det er imidlertid uhyre sjældent – og det vil jeg understrege – det er uhyre sjældent, at organdonation må opgives fra personer, der er tilmeldt donorregistret på grund af de pårørendes modstand. Det er vigtigt at have i erindring, hvis man vil flytte og forøge antallet af donorer, organer til donation, at det altså tilsyneladende ikke er hindringen fra den såkaldte vetoret, der flytter noget.

Den nugældende lov giver, når vi læser lovens tekst, ikke de pårørende vetoret, men det fremgik af bemærkningerne til det oprindelige lovforslag, at man i overensstemmelse med hidtidig praksis og lægeetiske principper ville undlade donation i tilfælde, hvor de pårørende modsatte sig denne, skønt afdøde havde udtalt sig for donation. En sådan beslutning har baggrund i såvel moralske som etiske overvejelser, hvor man i givet fald vil komme til at stå over for spørgsmålet om, hvorvidt man – og det vil i det her tilfælde sige læger og sygeplejersker – skal påføre de pårørende lidelse for at effektivere en beslutning, som afdøde har taget. Det vil de fleste sygeplejersker og læger vige tilbage for ud fra etiske overvejelser.

Og endelig står vi tilbage med spørgsmålet om, hvorledes en ufravigelig regel, som der

lægges op til på det her område, overhovedet skal gennemtvinges. For vi ønsker vel ikke, at politiet skal fjerne de pårørende, som er imod denne donation?

Hidtil har vi med oplysning til befolkningen prøvet at få så mange som muligt til at tage stilling til organdonation. Et vigtigt element i denne oplysningsindsats har været en opfordring til, at spørgsmålet om organdonation diskuteres med familiemedlemmer, således at de ved, hvad den afdødes holdning er, hvis de kommer til at stå i en situation, hvor de bliver spurgt. Hvis de pårørende på forhånd ved, at afdøde har truffet beslutning om at ville være donor, så må det alt andet lige ventes at være lettere for de pårørende at acceptere tingenes tilstand, end hvis oplysningen modtages, samtidig med at et kært familiemedlem dør.

I forbindelse med debatter om organdonation har Sverige og de svenske transplantationsregler hyppigt været fremhævet. Det er imidlertid også dér sådan, at afdødes pårørende informeres om afdødes ønsker, og såfremt de modsætter sig donation, vil denne formentlig ikke finde sted. Sådan er det i Sverige. Der er således i praksis ikke nogen forskel på de danske og de svenske regler.

Etisk Råd har været inde på det i deres debatbog »Organdonation, informeret eller formodet samtykke.« Jeg vil i øvrigt tillade mig at anbefale denne debatbog. Den er uhyre god at få forstand af. De var også i den bog inde på, at det nok generelt er sådan i de europæiske lande, at lovgivningerne ikke kan ses som fuldt dækkende for måden, hvorpå spørgsmålet om samtykke håndteres i praksis. Det er meget interessant at se, at den måde, hvorpå reglerne er skrevet ned, og den måde, hvorpå de håndteres i praksis, ikke er dækkende, kongruent, der er stor forskel.

Vores lovgivning, som den er nu, viser på en afbalanceret måde respekt både for afdødes og for de pårørendes holdninger vedrørende organdonation. Det er den enkelte, som selv tager stilling til sin holdning til organdonation, samtidig med at de pårørende ikke afskæres fra at kunne modsætte sig en sådan.

Det er kun i ganske få tilfælde, at de pårørende modsætter sig afdødes ønske. Vores praksis med at lade de pårørende have en slags vetoret er ikke forskellig fra praksis f.eks. i Sverige. Og endelig vil en ændret praksis kunne føre til uværdige situationer på sygehusene, som ingen af os vel ønsker.